

Транспорт хуҗисене пелме

Шкул сұлне ситмен ача-пача учрежденийесенче

Вәхәтра тўле те шикленмесёр сўре

Федералла налук службин Чәваш Республикы тәрәх районсем хушшинчи 6-меш номерлэ инспекцийә хайсен харпәрләхәнче транспорт тытакансене саван пирки аса илтерет. 2009 сұлхи мартан 31-мешәнче транспорт налукне тўлемелли вәхәт тухать. РФ Налук кодексәпе тата Чәваш Республикын сакунәпе килешўллән ача транспорт хуҗисем пурте тўлеме тивәс.

Транспорт налукен суммине транспорт хатәрәсене регистрацилен органсем налук инспекцине панә сведенисене кура паләртәсә. Ача календарлә сўлталакшән тўлемелле.

Транспорт хуҗи патне налук тўлемелли пирки налук органә пелтерү хуҗе яраса парәт. 2008 сұлх итогәсемпе транспорт налук тўлемелли пирки 9837 пелтерү хуҗе яраса панә та ёнтә. Вәл шутран Етәрне районәпе 3490 тата Муркаш районәпе 4217, Хёрлэ Чугай районәпе 2130 пелтерү.

Инспекци савна та асәр хаттарат. Налук органәнчен

илнә е илекен пелтерү хуҗе сем сүнче мәнле транспорт хатәрешән налук тўлемеллине, транспорт хатәрән маркине, патшаләх регистраци знаке, налук базине (урәх ларах каласан, транспорт хатәрән хәватне лаша вәйәпе шутласа) кәтарта сә. Сапла вара кирек камән та налук висе тәрәс е тәрәс мар пулнине шутласа пәхма май пур.

Сўлталак хушшинче транспорт хатәрне регистрацилене е регистрацилен кәларнине кура унпа сўлталак хушшинче мисе тулли уйәх усә курнине кура налук тўлеме тивет. Транспорт хатәрне регистрацилене е регистрацилен кәларнә уйәх транспорт хатәрәпе усә курнә тулли уйәх шутне кәрет.

Халә тәсләхсем илсе пәхар. Уйрәм сын транспорт хатәрә туяннә та ача 2008 сұлхи майән 20-мешәнче регистрацилене тейәпәр. Автомашинән хәвачә 75 лаша вәйә. Апла пулсан налук ставкаи 8 тенкә пулат (100 лаша вәйәчченхи ставка саван пек). Налук висине

сапла шутласа пелмелле: 75 (автомашина хәвачә)х8 тенкә (налук ставки)х8 уйәх (май уйәхәнчен тытанса декабрь уйәхәчченхи вәхәт).

Е тата тепәр майлә тәсләх илер. Уйрәм сын транспорт хатәрне сутнә та ача 2008 сұлхи майән 20-мешәнче учетран кәларнә тейәпәр. Налук висине сапла шутласа пама тивәс: 75х8х5 (сўлталак пусланнәранпа транспорт хатәрәпе усә курнә вәхәт).

Совет Союзән Геройәсене, Ра сәей Геройәсене, Мухтав ордәнән тулли кавалерәсене, инвалидсене, вәл шутра инвалид ачасене, Чернобыльти атом электростанциейнчи, Семипалатинск полигонәнчи, 1957 сўлта «Маяк» производство пәрлешәвәнчи инкесене пула тата Теча юхан шывне радиоактивлә каяшсем юкса тухине пула сиен курнисене Чәваш Республикын территориянче транспорт налук тўлесинчен хәтарәсә. Вәсен сәмәлләхсем пурри пирки документсене налук инспекцине хайсенех илсе

пымалла.

Юлашкынчен савна каласа хәварас килет. 2008 сұлхи майән 28-мешәнче Чәваш Республикын Правительствин налуксемпе тўлевсем сүнчен калакан саккуна улшәнүсем кәртрә. Вәсем 2009 сұлхи январән 1-мешәнче вәя кәчәс. Налук ставки 100 лаша вәйә таран хәватлә сәмәл автомашинәсемшән 9 тенкәпе танлашәт (2008 сўлта 8 тенкә пулнә), 100–150 лаша вәйә чухлә пулсан – 15 тенкә (2008 сўлта 14 тенкә), 150 лаша вәйәччен ытларах пулсан – 25 тенкә (2008 сўлта 23 тенкә), 200 лаша вәйәччен ытларах пулсан – 38 тенкә (2008 сўлта 35 тенкә). Сапах та, налук ставкакисем үсрәс пулин те, пирән республикәра налук ставки Аталси федералла округа кәрекен регионсенчинчен пәчәкерех.

Н. ОРЛОВА,
Ра сәей Федералла налук службин Чәваш Республикы тәрәх районсем хушшинчи 6-меш номерлэ инспекцийән камеральнә тәрәслевсен пайән пусләхә.

Кунта пурнәс интереслэ

Мән Хура скар «Тюльпан» ача садәнче пурнәс интереслэ те пуян. Кунта ачасемпе тәрләрән меропритисем тәтәшах иртәсә. Ака нумаях пулмасть «Атте, анне тата эпә – туслә сәмье» конкурс пулчә. 11 сәмье хутшәнчә унта. Сәмье командисем эстафетәра, ытти амәртусенче вәй висрәс. Амәртусене Э.В. Фадеева аста йәркелесе пычә.

Сәнтәртүсәсем грамотәсене, парнесене тивәсрәс. Садике сўрекенсем хайсен ашшә-амәшәсене парнесем пачәс.

А. ЕРМОЛАЕВ.

Сән үкерчәкре: амәртусене хутшәннә командәсем.

Района йәркеленәренпе – 65 сұл

13 сұл Турай хорне ертсе пынә

Вәхәт хәвәрт иртсе пырат. Ака иртнә сұл вәсәнче Турай хорне йәркеленәренпе 90 сұл ситрә. Сәк хора йәркелеме, сүнсене унта явәстәрме ертсе пыракансен чылай тәрәшмалла пулнә. Вәсен ячәсем историе кәрсә юлчәс. Уйрәмах Ф. Иванова, П. Трофимова асәнмалла.

1956 сўлта пуслас 13 сұл хушши вара Турай хорне Сергей Платонович Ярдиков ертсе пынә. Ку вәхәт хор чечекленсе пынә тапхәр шутланат. Хор коллективте те пысәк пулнә. Репертуарта чәваш, вырәс юрисем янәранә, Турай хорне йәркеленән Ф. Ивановән «Хуньәм хөрә», «Шур ураллә яш ачи» тата ытти юрәсем пулнә. 1958 сўлта хорән 40 сұлхи юбилейне чаплән паллә тунә. Чулхулари халәх пултарулахән сурчән, Пятницкий ячәпе хиселенекен тата Сәпәр халәх хорәсен коллективсәсем Турай хорне саламланә.

Кам-ха вәл С.П. Ярдиков? Вәл 1906 сўлта Сўлава яләнче суралнә. Сәмрәкхә обществәлла ессене активлә хутшәннә. Ялти комсомол организацине йәркеленә. Со-

вет парти шкулне вәренсе пәтернә. 1928–1930 сўлсенче Тутаркас ВКП(б) райкомәнче агитмассәллә ессен пайән заведующийәнче, райкомән 2-меш секретарәнче тимленә. Халәх хушшинче нумай тухса каласнә.

Анчах 1937 сўлта Ярдикова троцкизмпа сыхәннә тесе партирен кәларәсә. Контрреволюцилле агитаци тунә тата партин сылтәмри оппозицийән членә тесе 1938 сўлта Сәпәре ссылкәна асатәсә.

Унтан вәл 1955 сўлта кәна киле таврәннә. Аслә Отечественнәй вәрсә сүләсенче фронта яма темисә хутчен те заявлени сырат. Анчах унән ыйтәвнә тивәсрәтермәсә. 1957 сўлта РСФСР Верховнәй сүчән Президиумә С.П. Ярдикова реабилитацилет.

Яла таврәнсан С.П. Ярдиков таван колхозра тәрәшәсә ешлет. Нумай вәхәт уй-хир бригадине ертсе пырат. Обществәлла ессене те хутшәнмасәр юлмасә. Музыка грамотине пелнәрен ача ялти хор коллективне ертсе пыма сәнәсә. Уй-хиртен темәнле ывәнса килсен те вәл Тура суртне васкат, унта

ача хор коллективән членәсем кәтәсә.

Ярдиков хайән пултарулахәпе хор коллективән авторитетне чылай хәпартат. Коллектив таван яла тата кўршә ялсенче концертсем кәтарат, районти, республикәри конкурсене активлә хутшәнәт.

Культура еснә активлә хутшәннәшән С.П. Ярдикова район тата республика органәсем Хисеп грамотисем, дипломсем пәрре кәна мар парса хавхалантарәсә. 1964 сўлта ача «Чәваш Республикын тава тивәслә культура есчәнә» ят парәсә. Хор искусствине лайәх пропагандаланашән тата Турай хорә 50 сұл тултарнә май 1969 сўлта С.П. Ярдиков ятне Чәваш Республикынчи культура искусство есчәнәсен Хисеп кәнеки сине сыраса хура сә. Пархатарпа нумай сұл хушши тәрәшә есчәнәшән 1977 сўлта ача «Ес ветеранә» медаль парса чыс тунә.

С.П. Ярдиков 1983 сўлта сәре кәнә. Анчах унән еснә малалла тәсакансем ача нихәсан та манмәсә.

Ю. ИВАНОВ.

Шкулсенчен хыпарләсә

«Зарничка» вәйә пурне те киләшрә

Нумаях пулмасть эфир, кәсән классенче вәренекенсем, хамәрән учительсемпе пәрле «Зарничка» вәйә ирттертәмәр. 2–4-меш классенче вәренекен ачасене икә отряда уйәртамәр. Пәр отрядчә «Хас-

таррисем» ятлә, тепәр отрядчә – «Вәйлисем».

Эфир маларах кайса сывәхри вәрманта отряд ялавне пыртәмәр, сұл сүнче тәршәпәх пәчәк ялавсем лартса пытамәр. «Вәйлисем» кәшт каярах юлса пирән хысән тухрәс. Вәсем пирән йәр тәрәх йәрлесе пыраса пәчәк ялавсене тупса пычәс, унтан тупмалли юмахсен тупсәмәсене каларәс.

Часах икә отряд тел пулчә. «Сапәсу» пусланчә. Унта эфир, «Хастаррисем», сәнтәртәмәр, отряд ялавне аләран вәсәртәмәр.

Кайран пурте стройпа тәрсә, юрәсем юрласа, отряд ялавне сәкпесе шкулалла утрәмәр. Вәйә пурне те киләшрә. Кун пек вәйәсене малашне те ирттерме каласә татәлтәмәр. Мәншән тесен усә сывләшра пулни, тәрләрән вәйәсем выляни шкул ачисен сывләхәшән те пысәк пелтерәшлә.

Сәмах май каласан, пирән шкулта тәрләрән амәртусем, конкурссем, викторинәсем тәтәшах пулса иртәсә. Кәсән классра вәренәтпәр пулин те, эфир те вәсене активлә хутшәнма тәрәшатпәр.

Вика ТИХОНОВА,
Кашмаш шкуләнче 4-меш классра вәренекән. Сән үкерчәкре: вәйә вәхәтәсә.

Сынсем «Единая Россия» партие шанәсә

Мартан 1-мешәнче Ра сәейән 79 регионәнче тәрлә шайри суйлавсем иртрәс: регион парламенчәсен депутатчәсемпе муниципалитет пусләхәсене, депутатсен хула тата район Пухәвәсен депутатчәсене, ял тәрәхәсен Пухәвәсен депутатчәсене суйларәс.

Чәваш Енре сав кун пәр мандатлә 16-меш номерлэ Тәп суйлав округәпе (Шупашкар хули) республика Патшаләх Канашән депутатне тата халәх суйлакан вырәнти самоуправлени органәсен депутатчәсене суйларәс. Депутатсен мандачәсене 100 процентәпәх «Единая Россия» парти представителәсем сәнсе илнә.

Суйлав итогәсем пирки «Единая Россия» партиин Генеральнәй канашән членә, партиин регионти политика канашән секретарә Михаил МИХАЙЛОВСКИЙ каласа парат:

– Савна паләртнә пуләтәм. Депутат мандачәшән, уйрәмах республика Патшаләх Канашән депутата суйланассишә хөрү кәрешү пычә. Ситменнине суйлав тапхәрә экономикәри кризис пуләмәсемпе пәр вәхәтә килчә. Оппозицири КПРФ представителәсем хайсен суйлав агитациейнче савна тәпе хуҗәс те.

Анчах манар мар. Вла с партией пулнә май, «Единая Россия» сәр-шыв шәпишән ответләхә пәтәмәх хай сине илчә. Партиин кризиспа кәрешмелли программа хатәр. Промышленноса, ял хусләхне, пәчәк бизнесә, ветерансемпе пенсионерсе-

не пуләшассипе нумай йышәнүсем пурнәса кәрсә пыра сә ентә.

Суйлав итогәсене пәтәмлетнә май Чәваш Ен Президентчә, «Единая Россия» партиин Аслә канашән членә Николай Федоров сапла каларә: «Республика тата муниципаллә вла с хайсем тәрәс те тухәслә есленине кәтарта пачәс. Сынсем сәкна кура сә, саванпа тәрәс пәтәмлетү турәс те».

Оппозицин вара хайән тактики. Суйлава «выляса янине» мәнле те пулин әнлантармалла вәт-ха. Вәсем сәкна «Единая Россия» парти представителәсем административлә ресурспа усә кур-

нипе сыхәнтарәсә. Анчах та сасәла вәртән иртет вәт-ха, епле майпа кама та пулин уйрәм кандидатшән е партишән сасәлаттарма пулчә?

Пәтәмәшлө калас пулсан, суйлав кампанийә йәркеллә, ләпкә иртрә. Хайсен еснә тивәсшлө туса ирттернәшән парти активне, партиин регионти тата вырәнти политканашән членәсене, пирән регион уйрәмәпе тачә сыхәнса есчәнә обществәлла организацисен активисчәсене, парти майлисене пысәк тав сәмахә калатәп.

Республика парламентнечә пуслас Ра сәей Геройә пур. 19 сўлта Ылтән Сәлтәра тивәснә Евгений Борисовән суйлав кампанийә «Халәхшән еслесси – Геройшән пысәк чыс» лозунгпа иртрә.

Май пуррипе усә курса «Единая Россия» партиин сәнәрен суйланнә кандидачәсене суйлава сәнтәрнә ятпа саламлатәп. Вәсем суйлавсәсен шанәснә түрре кәларассишән хайсенчен мән килнине пәтәмәх тавәс тесе шутлатәп. Пурне те теләй, сәмьере әнәсу, сывләх сунатәп.

Тел пулу иртрә

Сәмрәксемшән – тәсләх

Сәр-шыва хүтәлекенсен кунә ячәпе Ярапайкассинчи вәтам шкулта сәр-шывра хирәсүсем пыракан тәрлә вырәнсенче пәчәк службә тивәсәсене пурнәсланә ентәсемпе тел пулу иртрә. Шкул ачисемпе кунтан вәренсе тухнә тата сәк хөрү вырәнсенче пулнә Г. Александров, А. Столяров, А. Григорьев тел пулчәс. Сәр-шыв умәнчи тивәсә шанчәклә пурнәсланәкәрсем паян та ыттисемшән тәсләх: Г. Александров – шалти ессен пайәнчә, А. Григорьев строительство фирминче есчәсә. Тел пулу «сәвра сәтел» меләпе иртрә.

Тулсә каласура ачасем салтак служби пирки ыйтса пелчәс, аслә юлтәшәсем вара вәсен вәренәвәпе интересленчәс.

А. ПЕТРОВ.